

Posudek vedoucího diplomové práce

Tomáš Bandžuch: Svobodné město Gdaňsk a zahraniční politika nacistického Německa, Praha 2015, 175 stran rkp. + přílohy

Tomáš Bandžuch se ve své práci věnuje jednomu z neuralgických bodů evropské politiky meziválečného období. Gdaňsk se zejména ve třicátých letech stal lakmusovým papírem napětí na kontinentu. Sblížení s Polskem, ke kterému se Hitler odhodlal, totiž nebylo v letech 1934-39 nikdy bezvýhradné a jednoznačné. Právě události v Gdaňsku, které měly zásadní dopad na polsko-německé vztahy, signalizovaly skutečné záměry německého diktátora a současně byly testovacím polem připravenosti Varšavy jít kvůli přístavnímu městu do konfliktu s mocnějším sousedem.

Autor se ve svém díle pokusil o důkladnou analýzu gdaňské otázky, které zejména v české historiografii dosud nebyla věnována patřičná pozornost. Z tohoto důvodu se autor nezabývá pouze politikou nacistického Německa vůči tomuto baltskému městu, ale svůj zájem soustředil také na širší souvislosti existence Gdaňsku v celém meziválečném období. Zabývá se proto strukturou správy svobodného města a jeho vztahy s Polskem a Společností národů. Hlavní cíl práce ovšem zůstal nezměněn, Bandžuchovi jde především o to zjistit, jakým způsobem Berlín využíval komplikované vnitropolitické situace ve městě na mezinárodní scéně a zejména ve vztazích s Varšavou. Poměrům uvnitř města pak správně věnuje mimořádnou pozornost, zejména úspěšné snaze místních nacistů ovládnout městskou vládu.

Bandžuch dospěl k závěru, že zatímco se ve dvacátých letech nakonec podařilo ve městě ustanovit jistou rovnováhu a existovala možnost smírného vyřešení gdaňské otázky, ve třicátých letech se díky nacifikaci městské správy, kterou Polsko blahovolně přehlíželo, Německu podařilo přetvořit Gdaňsk v podstatě poslušný nástroj své politiky (což nevylučuje občasná nedorozumění a střety, které musel řešit sám Hitler). Polsko tak učinilo chybu, na kterou doplatilo v roce 1939. Otázka ovšem je, zda měla Varšava skutečně možnost, ovlivnit vývoj města zásadně jiným směrem.

Domnívám se, že autor v zásadě dosáhl vytyčených cílů práce. Současně je však třeba konstatovat, že předložené dílo není zcela bez vad. Bandžuchovi se sice s pomocí vydaným pramenů a literatury podařilo podrobně zmapovat vývoj situace ve městě, málo se však zabýval koncepčními otázkami spojenými s německou politikou vůči Gdaňsku a Polsku. V četných detailech se poněkud ztrácejí odpovědi na klíčové otázky jako např.: Jaké místo měl Gdaňsk v komplexu německé politiky v letech 1938-39, či jaké cíle měla německá politika vůči Polsku v letech 1938-39 a jak se vyvíjely a lišily ve sledované záležitosti názory klíčových německých činitelů. Také Závěr práce na tyto otázky poskytuje jen neúplnou odpověď.

Kladem práce je nesporně její čtivá forma, byť někdy má autor sklon sklouzávat k výrazivu bližšímu popularizačním pracím (např. historický prézens na s. 170). V práci se vyskytují překlepy, např. ve jménu Hermanna Rauschninga (Rauschnig, např. s. 76). Přes výše uvedené spíše drobné nedostatky práci **doporučuji** k obhajobě.

Navrhované hodnocení: **velmi dobře**

Praha, 18. května 2015

prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.